JUNI 2023

EEN CIRCULAIRE VEEGPOST

Braaksma & Roos renoveert de bijna 100 jaar oude veegpost van de gemeentelijke reinigingsdiensten in Scheveningen. Een bijzondere opgave gezien het historische karakter van de locatie, maar nog meer vanwege de grote ambitie van de gemeente om het complex zo veel mogelijk circulair te verbouwen tot groene en energie-neutrale werkplaats – de veegpost 2.0. Inmiddels is het ontwerp afgerond en wordt de uitvoering aanbesteed. Met behoud van de bestaande opzet wordt een slimme zonering en materialisering ontworpen waarbij het bouwblok écht benaderd wordt vanuit gebruik. Niet alleen van de medewerkers, maar ook van buurtbewoners; mens én dier. Het complex transformeert van een verouderde veegpost naar een toekomstbestendige groene werkplaats die past in de rauwe havencontext van Scheveningen.

DUURZAME VERNIEUWING VAN HISTORISCHE VEEGPOST IN SCHEVENINGEN

Een hybride DNA
Het complex met de kenmerkende rode dakpannen heeft al een lange geschiedenis en is karakteristiek voor dit deel van Scheveningen. Honderd jaar geleden is de veegpost aan de Vissershavenstraat als één van de eerste bouwblokken gerealiseerd in het 'tussen', het stuk land dat een onbebouwde scheiding tussen Scheveningen dorp en Scheveningen haven vormde. **Een bijzonder gebied waarin bebouwing met verschillende karakters zoals industrieel, wonen en strand elkaar kruisen.**

Een belangrijk uitgangspunt van het ontwerp was **zo veel mogelijk hergebruik van het bestaande**, waaronder het behoud van het typische havenkarakter van het historische bouwdeel; het rode-pannen gedeelte. Aanvankelijk werd er gerekend op een totale sloop-nieuwbouw, maar na een snelle studie bleek het rode-pannen-deel van het complex van bijzondere cultuurhistorische waarde. Het is opgezet als een langgerekt 'station' waar men vroeger de paarden van de veegwagens stalde en het hooi onder de houten kappen opsloeg. Ook nu wordt dit deel nog altijd gekoesterd door de buurt die het gebouw versieren met tegeltjes en groen. Deze voormalige stallen maken van buitenaf gezien een gesloten indruk, maar die beslotenheid gaat veranderen. De dichtgemetselde gevelvlakken worden weer open gemaakt en ramen worden teruggeplaatst, het gebouw wordt transparanter en zachter van aard. De geveltuintjes die omwonenden hebben aangelegd worden gekoesterd. **Het groene karakter wordt uitgebreid met de aanplant van vele bomen, struiken en klimplanten.** Daarnaast worden er tonnen met opgevangen regenwater geplaatst en beschikbaar gesteld aan de buurt voor de bewatering van de tuintjes.

De veegpost bestaat naast het historische bouwdeel ook uit stallingen, werkplaatsen en een kantoorgedeelte. Deze zijn ruwer en industriële van aard en ondergaan een rigoureuze transformatie: **de veegpost maakt verbinding**. Gesloten bakstenen muren worden vervangen voor groen, en de dichte straathoek bij de Reepstraat wordt opengebroken en nodigt straks uit tot ontmoeten en verblijven.

Verduurzaming en optimalisatie van het gebruik
De stallingen met stalen draagconstructie waren bij aanvang van de opgave in zeer slechte conditie door het harde zeeklimaat. Het oogsten van materialen uit deze bouwdelen werd door deze aantasting erg lastig. De stalen constructie wordt vervangen door een circulaire, weersbestendige houten variant. De stallingen worden verhoogd ten behoeve van de nieuwe elektrische voertuigen. **Met ruim 160 zonnepanelen zorgt het dak van de stalling ervoor dat alle gebouw-gebonden energie duurzaam opgewekt wordt.** Daarnaast is de rest van het dak al voorbereid op mogelijk toekomstige uitbreiding van de zonnepanelen. Om energie te besparen is de thermische schil van de bouwdelen verbeterd met isolatie en nieuwe overheaddeuren. De nieuwe duurzame verlichting en ventilatie worden slim geschakeld met sensoren om onnodig verbruik tegen te gaan.

Ook het kantoor gedeelte wordt duurzaam van energie voorzien middels warmtepompen en is 100% gasloos. De gevel van het kantoor aan de Vissershavenstraat is karakteristiek, in goede conditie en blijft behouden. De rest van het kantoor wordt vernieuwd en circulair en biobased opgebouwd met een grotendeels houten constructie. De kantoorgevel wordt bekleed met een patroon van cortenstalen leien, uitgevoerd in dezelfde schaal en richting als de rode pannen van het historische bouwdeel. **Het rauwe staal refereert aan het utilitaire DNA van de locatie** en toont met geleidelijke verwering en bijbehorende kleurverandering de invloed van het zeeklimaat. Om dit klimaat aan te kunnen zijn dikkere leien gebruikt die decennialang mee kunnen. Aan de zijde van het binnenterrein is het staal geperforeerd zodat de kantoren op de verdieping zicht houden naar buiten. Daarnaast geven de perforaties ook toegang tot de nestkasten die er achter geplaatst zijn. De begane grond heeft een open karakter; zonwering en hemelwaterafvoeren zijn in het ontwerp van de gevel geïntegreerd.

> "We hergebruiken de tegels, het sloopafval en hebben zelfs hout uit één van onze andere Haagse projecten, de Titaan op de Binckhorst, opnieuw gebruikt"
>
> *Allard de Goeij | Projectarchitect*

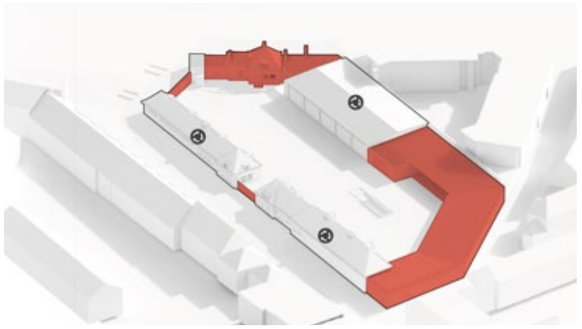

Bouwdelen die in goede conditie verkeren worden behouden, de rest wordt zo veel mogelijk hergebruikt.

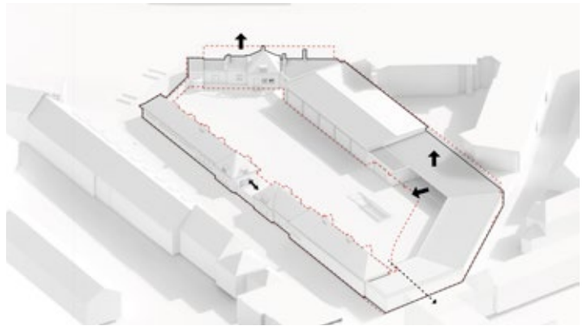

De veegpost wordt iets uitgebreid om het toekomstige gebruik te faciliteren en beter aan te sluiten in de wijk.

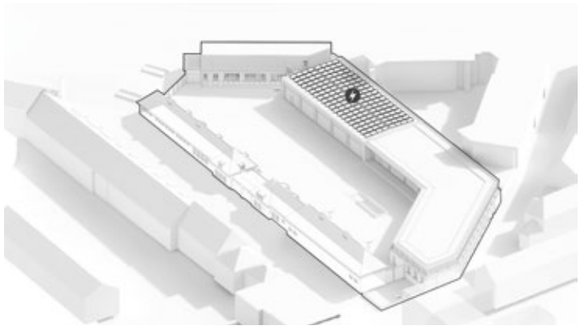

Gebouwgebonden energie wordt 100% met zonnepanelen opgewekt.

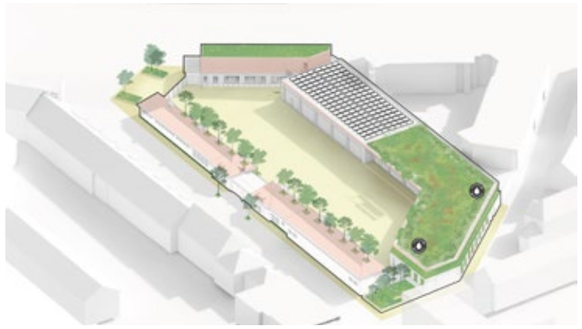

De veegpost wordt vergroend en biedt onderdak aan bomen, planten, dieren en insecten.

MUSKASTEN (A, B)
Rondom het gebouw zijn (dubbele) muskasten geplaatst, zoals achter de geperforeerde cortenstalen gevel en onder de daklijsten van de stallingen. Ook de klimplanten op de Hoekerstraat zijn een fijne plek voor de mus

GIERZWALUW VOORZIENINGEN (A, B, C)
De gierzwaluw is een soort die veel voorkomt langs de kust. In het ontwerp zitten nestvoorzieningen aan de Vissershavenstraat en bij de stallingen.

VLEERMUIS VOORZIENINGEN (A, B, C)
Voor de vleermuizen zijn specifieke gevelstenen in het ontwerp verwerkt. Deze zijn geplaats onder de daklijst van de stallingen en op de gevel aan de Vissershavenstraat.

INSECTEN VOORZIENINGEN (A, B, C)
De groenvoorzieningen zijn ook een fijne plek voor vele insecten zoals de Kleine vos en het Boomblauwtje (vlinders).

INHEEMSE GROENE BEPLANTING (A, B, C, D)
De daken, het nieuwe plantsoen en het binnenterrein worden beplant met soorten die lokaal voorkomen zoals de Duindoorn of Duingras. Ook lokale heesters worden aangeplant en zorgen voor genoeg schaduw, het breken van de wind en zijn een fijne schuilplek voor insecten en beestjes.

ENERGIE OPWEKKING (B)
Op het dak van de stalling zorgen zonnepanelen voor genoeg energie voor het dagelijks gebruik van de veegpost.

CIRCULAIR GEBRUIK VAN MATERIALEN (A, B, C, D, E)
Naast een deel van de bestaande bouw zijn ook sloopmaterialen, straatstenen en hout hergebruikt. Onder andere in de schanskorven, die tegelijk functioneren als vleermuis voorziening. Maar ook in de kantine waar hergebruikt hout en stenen zorgen voor een unieke sfeer.

HERGEBRUIK VAN WATER (C)
Op verschillende plekken wordt regenwater opgevangen. Hiermee wordt niet alleen het groen van water voorzien, maar ook de veegwagens worden er mee gevuld en schoon gespoeld.

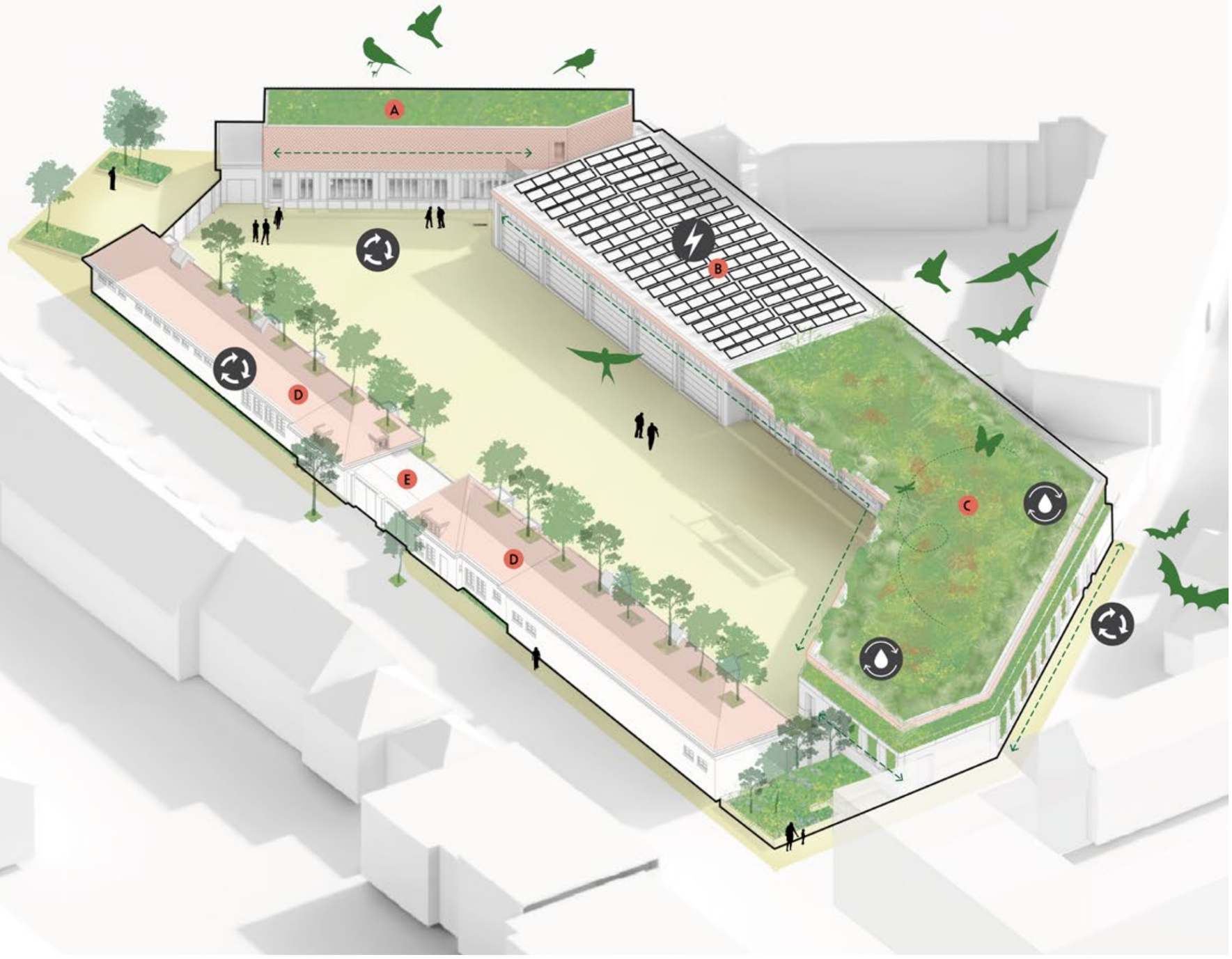

Hoewel het voorplein officieel niet tot de opdracht behoort zijn er plannen om ook dit stuk mee te nemen in de vergroening van het complex. Er wordt onderzocht of de bovengrondse containers ondergronds geplaatst kunnen worden zodat er meer ruimte komt voor bomen, struiken en stalling van fietsen.

Groen en diervriendelijk

De groenvoorzieningen van de veegpost zijn met **dezelfde pragmatiek** ontworpen als de rest van het complex. Samen met de stadsecoloog en landschapsarchitecten van Sant&Co is gezocht naar een duurzame vergroening van de veegpost. Daarbij is veel aandacht besteed aan het toepassen van inheemse planten die goed gedijen aan de rand van de kust. **Daarnaast is er gekeken naar de verschillende wensen van plaatselijke diersoorten en hoe zij elkaar kunnen ondersteunen en faciliteren**. De daken van de stallingen zijn voorzien van beplanting met wel 30 cm teelaarde. Deze houdt daardoor zelf genoeg vocht vast en hoeft niet apart bewaterd te worden. Nestkasten zijn afgestemd op de wensen van de vogelsoort, zoals de mus die graag in groepen bij elkaar in dakranden leven. Door overhangend groen zitten zij extra beschut. Op het binnenterrein zijn zo veel mogelijk verschillende inheemse heesters en bomen geplant zoals de grove den, esdoorn en duindoorn waardoor er in ieder seizoen iets te halen valt.

De blinde hoek tussen de Reepstraat en de Hoekerstraat wordt opengebroken voor een groene verblijfsplaats. Hier komt een stalling voor fietsen van werknemers en er wordt een plantsoen aangelegd met zitplekken voor omwonenden of werknemers in hun pauze. De blinde muur langs de Reepstraat wordt aangepast om beter aan te sluiten bij het niveau van de omliggende bebouwing. Daarnaast wordt het selectief gesloopt om zo veel mogelijk planten met een hoge voedingswaarde voor dieren te kunnen plaatsen. Delen van het metselwerk worden tot op zithoogte uitgezaagd. Het resultaat is een lange verdiepte muur vol groene begroeiing, afgewisseld met schanskorven waarin afvalmaterialen zoals beton, bakstenen en dakpannen gemengd worden met zakken teelaarde. De verdiepte muur is bekleed met latten zodat planten zich goed kunnen hechten. De cortenstalen dakrand functioneert als grote omlijsting voor de planten op de buitenste rand van het dak. Regenwater wordt opgevangen in grote buffervaten en gebruikt voor de beregening van de planten in de gevel en de wasplaats van de veegwagens. **Het gebruik van drinkwater wordt hiermee aanzienlijk verminderd.**

Het groen voorziet ook in schaduw en verkoeling van de aangrenzende ruimtes . De bomen op het binnenterrein zijn geplant in cortenstalen bakken langs de historische bebouwing. Het uitgezaagde metselwerk van de Reepstraat wordt hergebruikt om het natuurlijk terreinverloop op te lossen. Gebouwd op een duin ligt het vloerniveau aan de ene zijde bijna een meter hoger dan aan de andere zijde. In het midden van deze lange gevel is een oude toegangspoort die nauwelijks gebruikt wordt. Aan de binnenzijde van deze toegangspoort wordt nu een verbinding tussen de twee bestaande bouwdelen gemaakt en vormt een deel van de kantine. De inrichting wordt zo veel mogelijk uitgevoerd in hout, **waarbij de houten vloerbalken uit een ander project** (de Titaan in Den Haag) **circulair zijn hergebruikt** als akoestische plafonds. De bestaande bestrating uit de stallingen wordt hergebruikt voor de vloer in de kantine. Deze geglazuurde stenen (Scoria bricks) hebben een licht blauw-grijze tint en geven de kantine een 'buiten-gevoel' en een eigen identiteit ten opzichte van het bestaande deel.

Door de transparante uitstraling aan het binnenterrein blijft het ondergeschikt aan de historische bouwdelen. De oude poort wordt vervangen door een corten-stalen scherm, dat aan de buitenzijde het karakter van de poorten heeft maar gedeeltelijk transparant is. Het scherm wordt geperforeerd met een afbeelding die de medewerkers van de veegpost verbeeldt.

HOUTBOUW

- Gelamineerd houten kolommen en dakliggers
- Houten prefab dakelementen gevuld met cellullose

NATUURINCLUSIEF DAK

- Gierzwaluw-, mus- en vleermuiskasten verwerkt in de dakrand
- sedumdak en heemdak voorzien van lage beplanting

SCHANSKORF

verzameld sloopmateriaal (baksteen, dakpannen, hout- en betonresten) vormt een gestapelde compositie in schanskorven

LOOPPAD

- Straattegels en scoria bricks uit hergebruik
- Uitgezaagd metselwerk als keerwand
- Boomvakken afgestemd op boommaat

DAKOPBOUW

- Hergebruik bestaande dakpannen houtvezelisolatie
- Bestaande gordingen en dakbeschot

INTERIEUR VAN HOUT

- Hergebruikt hout verzaagd tot latten als plafondafwerking
- Prefab HSB gevuld met cellulose isolatie en afgewerkt met pools grenen multiplex
- Houten kozijnen zijn voorzien van kaders uit essenhout

PROJECTGEGEVENS

OPDRACHTGEVER
Gemeente Den Haag

LOCATIE
Scheveningen

PROGRAMMA
kantoor, gemeenteljke reinigingsdienst

OMVANG
2.300m^2

INTEGRAAL ONTWERPTEAM
Braaksma & Roos Architectenbureau | Architect
Bremen Bouwadviseurs | Installatie- bouwfysisca, brandveiligheids- en kostenadvies
Pieters Bouwtechniek | Constructieadvies

CONTACT PR-AFDELING B&R
pr@braaksma-roo.nl

Marleen Dekker
m.dekker@braaksma-roos.nl
+31 (0)6 121 382 43

Dorien ter Haar
d.t.haar@braaksma-roos.nl
+31 (0)6 5331 8182

Beeld rechts: Luchtfoto ca. 2005 met de Veegpost centraal onder in beeld.
Bron: Haags gemeente archief, fotograaf: Willem Vermeij.